

II. ABDÜLHAMİD'İN HİLÂFETİ HAKKINDA YAZILMIŞ BİR RİSÂLE VE BUNUNLA İLGİLİ KIRK HADİS

Ihsan Süreyya Sırma

Sultan II. Abdülhamid'in iç ve dış siyaseti, bulunan yerli ve yabancı arşiv vesikalarıyla yepyeni boyutlar kazanmaktadır. Abdülhamid devri, maalesef çoğu kez hissi çalışmalara konu olmuştur. O devrin gerçek veçhesini ortaya koymaktan ziyade, ya çokça yerilmiş veya çokça övülmüştür. Özellikle bu tarih dilimi üzerinde yazılmış olan batı kaynakları, sübjektif olmaktan da öteye gitmişlerdir. Ve bu kitaplar, daha ziyade İmparatorluk'ta kargaşa çıkaran Yahudi-Ermeni çevreleri, veya bunların sempatizanları tarafından yazılmıştır. Bunun da tek sebebi, Abdülhamid'in; Filistin'i almak isteyen Yahudilerle, Doğu Anadolu'da müstakil bir Devlet kurmak isteyen Ermenilere karşı çıkmasıydı. Ve yıllardır, Osmanlı tebaası olarak yaşayan bu iki gayr-ı müslim unsurun, böyle birden bire *istiklâl* mücadelesine başlamaları, 19. yüzyıl Batı emperyalizminin bir kıskırtmasından başka bir şey değildir.

Bir taraftan İmparatorluk'tan yeni topraklar koparılmaya çalışılırken, diğer taraftan da sömürge haline getirilmiş olan İslâm toprakları elde tutulmak isteniyordu. Fakat işin tuhaf tarafı, memleket içinde de adeta Batı sömürgeciliğini destekler mahiyette çalışmaların yapılmış olmasıdır. Bunlar, Batı'nın Osmanlı Devleti'ni kötüleme yöntemlerini uygulamışlar ve onların Osmanlılar için kullandıkları hakaretleri tekrarlamaktan çekinmemişlerdir. Bu cümleden olarak; Ermenilerin Sultan Abdülhamid için uydurdukları *Kızıl Sultan* (le Sultan Rouge)¹ tabiri hemen alınmış ve Türk tarihlerine ge-

1. Bak. Gilles Roy, *Le Sultan Rouge*, Paris, 1936.

çirilmişdir. Elbette ki Abdülhamid'in hataları olmuştur. Fakat Ermeni isyanlarını bastırdı diye, ona *Kızı Sultan* demeye hakkımız olmamak gerek. Kaldı ki, Ermenilerin kestiği müslümanların sayısı, öldürülen Ermeni eşkiyalarının sayısından çok daha fazladır.

Batı, bununla yetinmiyerek; gayr-ı müslimleri isyana teşvik ettiği gibi, Anadolu dışındaki müslümanlar arasında da bir ırkçılık (racisme) cereyanı başlatarak, bunları da İstanbul'dan koparmaya çalışmıştır. Batı emperyalizminin bu faaliyeti, sırf ekonomik üstünlük sağlamak olmayıp, meselenin kökeninde, Orta Doğu'da Hıristiyanlığı yerleştirmek yatıyordu ki bu, XI. yüzyılda başlatılan *Haçlı savaşlarının* bir devamı idi². Bu sömürgeciler, esas gayelerini gizlemek için, bilimsel araştırmalar yapmak bahanesiyle, yüzlerce casusu Orta Doğu'ya göndermişler³, ve bu arada da binlerce tarih belgeleri, yazıtlar ve heykelleri kaçırmışlar⁴, Batı müzelerine koymuşlardır.

Fakat maalesef, bu sözde bilim adamlarının esas gayesi bilindiği halde, Osmanlı Devleti tarafından yeteri derecede önlem alınmamıştır⁵.

Bu misyoner kâşif veya bilim adamları, gayelerine ulaşmak için, müslüman dillerini öğrenmişler⁶; ve müslüman aileler arasına sızabilmek için kendilerini doktor olarak tanıtmışlardır. Botta⁷ bu konu ile ilgili şu itirafta bulunuyor: «Kendimi doktor olarak tanıttım. Zira bu, araştırmalarım için öne sürmeğe mecbur kaldığım bir bahane idi... Üstelik, asıl ve *uydurma* amaç için bu yörelere ilk gelenin ben olmadığımı öğrendim»⁸.

2 C. Brockelmann, *Histoire des Peuples et des États Islamiques*, Paris, 1949, s. 190.

3 Bak. Es'ad Câbir b. Osman Râğib, *Yemen*, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, T.Y., nr. 4250, s. 11; Albert Deflers, *Voyage au Yemen; journal d'une excursion botanique*, Paris, 1889, s. 10.

4 Paul-Emile Botta, *Relation d'un voyage dans le Yemen*, Paris, s. 27.

5 Başbakanlık Arşivi, Yıldız tasnifi, Kısım no: 14, Evrak no: 88/26, Zarf no: 88, Karton no: 12.

6 P.E. Botta (*Aynı eser*, s. 59), bir Arap Şeyhine yazdığı Arapça bir mektupla ilgili şunları yazıyor: «Il avait été fort étonné de voir une lettre écrite en arabe par un Européen» (Bir Avrupalı tarafından yazılmış Arapça mektubu görünce çok şaşırılmıştı).

7 *Aynı eser*, s. 62.

8 Bu şekilde müslümanları kandıran Claudie Fayein adındaki fransız kadının da, bunu açıkça itiraf etmektedir (*Une Française au Yemen*, dans, *Comptes*

Misyoner Batı bilim adamlarının yöntemlerinden birisi de, Osmanlı Devleti'ni sömürgeci, kendilerini de bu sömürden kurtarıcı (libérateur) olarak tanıtmalarıydı⁹.

Osmanlı İmparatorluğu, Avrupalılar tarafından bu şekilde tehdit edilirken; Sultan Abdülhamid de bu hücumlara karşı bir *contre-attaque*'da bulunmak için, dış siyasetinin önemli bir kısmını teşkil eden *Panislamizme* başvurmuştur. O, bu siyasetiyle, Anadolu dışındaki tüm müslümanları kendisine bağlayarak, Batı karşısına çıkmak istiyordu. Bu müslümanları kendisine bağlayabilmek için de Hilâfet ünvanından yararlanmak istiyordu ki, onun panislamizm siyaseti budur.

Abdülhamid, bilhassa gayr-ı müslimlerin idaresi altında bulunan müslümanlarla ilişki kurmuş ve onları manen de olsa İstanbul'a bağlamayı başarmıştır¹⁰. O, bu düşünceyle, Türkistan'a, Hindistan'a¹¹, Afrika'ya¹², Japonya'ya¹³ ve hatta Çin'e¹⁴ kadar adamlarını göndermiştir. Öyle ki, Osmanlı Halifesi Abdülhamid'e bağlılıklarını ilân eden ve onu kendileri için Halife ve tek önder olarak kabul eden

Rendus Mensuels de l'Académie des Sciences Coloniales, Paris, 1955, c. 15, s. 485).

9 Bak. M. Emin Paşa, *Yemen kitâsının ma'muriyyetine ve daima âsâyişde bulunmasına dair tedâbir*, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, T.Y., nr. 4615, 2b, 4a, 7a., P.E. Botta, *Aynı eser*, s. 38. Muhammed Hilâl, *Hıyay-ı Yemâniyye hakkında ma'lûmât*, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, T.Y., nr. 6622, 3b-4a., Gaston Rouet, *La Question du Yemen*, dans, Questions Diplomatiques et Coloniales, Paris, 16 Avril 1910, c. 29, no: 316, s. 490., Y.M. Goblet, *La Révolte au Yémen, les tendances séparatistes des Arabes et leur prétention de fonder un Emirat Indépendant*, dans, Le Tour du Monde, Paris, 1911, c. 17, s. 61., Barbier de Meynard, *Notice sur l'Arabie Méridionale d'après un document turc*, Publication de l'Ecole des Langues Orientales Vivantes, Paris, 1883, no: 9, s. 93.

10 Uriel Heyd, *Foundations of Turkish Nationalism*, London, 1950, s. 101.

11 Victor Bérard, *Le Sultan, l'Islam et les Puissances*, Paris, 1907, s. 36.

12 Bak. İhsan Süreyya Sırma, *Fransa'nın Kuzey Afrika'daki sömürgeciliğine karşı Sultan II. Abdülhamid'in Panislamist faaliyetlerine ait bir kaç vesika*, *Tarih Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 7-8, İstanbul, 1977, s. 157 vd.

13 İhsan Süreyya Sırma, *II. Abdülhamid'in Uzak Doğu'ya gönderdiği ajana dair*, 6-9 şubat 1978 de İstanbul'da yapılan 1. Millî Türkoloji Kongresine tebliğ olarak sunulmuştur.

14 İhsan Süreyya Sırma, *Sultan II. Abdülhamid ve Çin müslümanları*, *İslâm Tetkikleri Enstitüsü Dergisi*, VII/3-4, İstanbul, 1979, s. 199 vd.

Çin müslümanları, Pekin'de onun adına bir İslâm Üniversitesi dahi açmışlardır¹⁵.

Abdülhamid'in panislamist faaliyetlerini yürüten adamlarının çoğu, Ebû'l-Hüdâ, Şeyh Rahmetullah, Muhammed Zâfir gibi tarikat şeyhleri¹⁶ ve din alimleriydi.

İşte, Başbakanlık Devlet Arşivinde¹⁷ bulduğumuz bu risâle, muhtemelen Sultan Abdülhamid tarafından bu gayeyle yazdırılmıştır. Gerçi risâlenin yazarı, kendi inisiyatifi ile bunu yazmaya karar verdiğini belirtiyor; fakat birinci ihtimâl bize daha kuvvetli görünüyor. Hatta bu risâlenin bir başkası tarafından yazıldıktan sonra, Yemen eski müftülerinden Ahmed el-Hafzî'nin imzasının atıldığı da düşünülebilir. Zira, risâlenin dili, bir Arabın kullanacağı Arapçaya pek benzememektedir. Ancak, risâlenin müellifi olan Ahmed el-Hafzî hakkında fazla bilgi bulamadığımızdan, bütün bunlar ihtimâldir. Onun hakkında bildiğimiz tek şey, onun esir olarak İstanbul'a götürüldüğü, kendisinin Yemen'in eski müftisi olduğudur.

Risâlenin yazarı Ahmed el-Hafzî, Yemen ve Asir bölgesindeki müslümanları, Sultan Abdülhamid'e isyan etmekten vazgeçirmek ve onları Halife'ye itaat etmeye sevk etmek için ve cihâdin fazileti hakkında yazdığı bu ve başka risâlelerini, basılmak üzere Maarif Nazırı Cevdet Paşa'ya verdiğini de risâlenin sonunda belirtiyor. Fakat maalesef bu te'lifattan hiçbirini bulamadık. Bu bakımdan, el-Hafzî hakkında fazla bir şey söyleyemeyecek, sadece tercümesini yaparak dip notları ilâve ettiğimiz bu risâlesini aşıyla beraber sunmakla yetineceğiz.

Allah'tan muvaffakiyet ve en doğru yola hidâyetini diliyerek, O'na hamd ve şükrederim. Salât ve selâm, O'nun nehiyelerinden kaçan ve emirlerine uyan Hz. Muhammed (s.a.v.)'e, onun âline ve ashabına, yardımcılarına ve ehl-i beytine olsun.

15 Bak. İhsan Süreyya Sırma, *Pekin Hamidiyye Üniversitesi, Erzurum Atatürk Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi, Prof. M. Tayyib Okçu Armağanı*, Ankara, 1978, s. 159 vd.

16 İhsan Süreyya Sırma, *On dokuzuncu Yüzyıl Osmanlı Siyasetinde büyük rol oynayan tarikatılara dair bir vesika, Tarih Dergisi*, Sayı 31, İstanbul, 1977, s. 183., Archives du Ministère des Affaires Etrangères Française, Turquie, 1902, no : 174, s. 6.

17 Yıldız Tasnifi, Kısım no: 18, Evrak no: 548, Zarf no: 13, Karton no: 32.

İslâm Sultanı'na avâm ve havâsın itaat etmeleri için gerekli surette irşâd yapılmadığını ve ülemânın bu işi yapmaktan çekindiklerini görmem üzerine, yirmisi İslâm Sultanı'na itaat ve yirmisi, *cihâdin* faziletlerine dair olan; sikâ râvilerden rivayet edilmiş, senetleri kuvvetli kırk sahîh hadisi toplamaya başladım.

Müellifi, el-Hâkîr Ahmed el-Hafzî (المنظري) b. 'Abdi'l-Hâlik, Yemen diyarının sâbık müftisi ve Sünnet-i Nebeviyyenin kölesi. Allah ondan kabul etsin.

Bu kırk hadis; hakkında, «kendi nefsinden konuşmaz, onun konuşması ancak bildirilen bir vahiyledir; ona çetin kuvvetlere sahip ve güçlü olan Cebrail öğretmiştir»¹⁸ denilenin dudakları arasından çıktı. Bunun için Hz. Muhammed (s.a.v.)'in ümmetinden idâreci (râ'î) ve idare edilenlerin (ra'îyye), bu hadislerden kendisinde neler bulunduğu bakıp, kurtarıcıyı ve helâk ediciyi görmeleri vacibtir. Şüphesiz, iyi ve kabule şayan bir yola girmek zorunludur. Ve herkes bundan mes'uldür. Onlar dünyadan Ahirete intikal olunacaklardır. Evliyâu'llâh'tan bazıları dediler ki : «Şayet benim icabet edilecek bir da'vetim olsa, ben onu önce Efendim için yapardım». Bu böyle olunca, nasıl oluyor da biz İslâm'ın ve müslümanların Sultanı, sağlam ve gerçek Din'in koruyucusu, altı yüz Emirü'l-mü'mininden sonra bu makama lâyık, Hâdimü'l-Haremeyni's-şerifeyn ve'l-makameyni'l-münifeyn, Kayserleri parçalayan, ve Kisrâları kıran, büyük İmâmet'in sahibi, ışık saçan Sultan, büyükten büyüğe geçen yüksek Hilâfet'in vârisi, Aziz olan Allah'ın ve muzaffer askerleri sayesinde Doğu'nun ve Batı'nın fatihi, Meşrikeynin Sultanı, Doğu ve Batı'nın Hâkânı es-Sultan ibn es-Sultan ibn es-Sultan ibn es-Sultan el-Gâzî Abdülhamid ibn es-Sultan el-Gâzî Abdülmecid Hân ibn es-Sultan el-Gâzî Mahmûd Hân ki, onun saltanatı, cennet bahçelerinde gezmekte olan büyük seleflerinin zaman ve ervâhına varsın. Âmin âmin. Bir âmin'le yetinmiyor binlerce âmin demek istiyorum. O (Sultan Abdülhamid) halâ savaşlarda düşmana hücum etmekte, İslâm'ı ve müslümanları korumak için askerlerini en güçlü silâhlarla donatmaktadır. O, kâfirlerin toplumlarını dağıtmak ve ateşlerini söndürünceye kadar uğraştı. Onların bütün topluluklarını birbirinden ayırarak büyük memleketlerini fethetti. Onların görkemli binalarını,

18 Kur'an-ı Kerim, en-Necm, 3-7.

atik ve savaştan kaçmayan orduları sayesinde yerle bir etti. Orduları, düşmanın sırtları üzerinde yürürler. Büyük savaş eğitimlerinde, onlar, parlayan ateş gibidirler. Onlar, genel ve özel olarak, birbirlerine sınıksız kenetlenmiş binalar gibidirler. Ben Balkan savaşlarına katılarak, oralarda ne derece cesaret gösterdiklerini gördüm: Tıpkı Plevne'de Vezir Osman'ın¹⁹, ateşli silâhların altında gösterdiği mukavemet gibi. O derece ki, onun şehitleri, Sıffin, Bedir ve Necran şehitleri gibi oldular. Plevne'de olduğu gibi, Vezir Muhtar'la²⁰ Kars, Ardahan, Erzurum'da bulundum ki, bizzat oralarda İslâm askeri olan Osmanlı ordularının, mevzilerde ve saf başlarında ne şekilde cesurane çarpıştıklarını gördüm de, o günlerdeki hârekât sırasında şu beyitleri söyledim :

Savaşta kaçmayı bilmez,
Hücumda, «benim gibi kim olur?» derler.
Dağ zirvelerine tırmanarak,
Küfrü yıkıncaya dek vuruşurlar.
Dağdaki karlara rağmen savaşır,
Dağlar gibi güzel kokarlar.
Yere akan kanlar sel olup giderken,
Savaş, gece gündüz devam eder.
Sanki yıldırım ve şimşek gibi,
Ateşin alevleri aydınlatıcı olur.
Sanki dağlara bulutlar yağıyor,
Ve bu, üzerinde yapılan savaştan ileri geliyor.
Ordaki kestane ve çam ağaçları beyaz,
Orada müslüman hür ve alını açıktır.
Biri şehid olurken, bir diğeri esir oluyor.
Ve sonunda düşman kırıldı.
Atlara dolu dizgin koşuyor,
Mızraklar da uçuyor.

Onlar büyük kişiler olup, gerektiğinde, savaş meydanında savaşçı kesilirler. 1293 senesinin şevval ayında, İslâm Sultanı'nın²¹,

19 Gazi Osman Paşa.

20 Ahmed Muhtar Paşa.

21 Sultan II. Abdülhamid.

70.000'e yakın askeri, içinde 500.000 e yakın kâfir bulunan müstahkem kaleler ve sağlam surlara hücum ettiler. Ve orada küfür askerleri, Allah'tan kaçabileceklerini sanarak, kalelerine sığındılar. Fakat Allahu Ta'âlâ'nın buyurduğu gibi, «Onlar da, kalelerinin kendilerini Allah'tan koruyacağını sanmışlardı. Ama Allah'ın azabı onlara beklemedikleri yerden geldi, kalblerine korku saldı»²². Ve Kur'an, yardım uman mazlum için şöyle der : «Zafer Allah'tandır, ve zafer yakındır»²³. Müslümanların bu hücumu üzerine kâfirler, Aziz ve Cebbar olan Allah'ın, «onları toplayacağı Kıyamet günü, sanki gündüz, birbirleriyle sadece tanışacakları bir saat kadar kalmış gibidirler»²⁴ dediği gibi oldular. Ve müslümanlar, kâfirlerin ümidlerini kırıp, yurtlarını ve mallarını ganimet olarak aldılar. «İnkâr edenlere ise, yıkım ve yokluk olsun! Allah onların işlerini boşa çıkarır»²⁵. Ve o kâfirler, tahkim edilmiş kalelerinde, üstüste yığılmış tahtalar gibi oldular. Şevval, zilhicce gibi oldu. Ve kâfirler en çirkin uğultularla bağırıştılar. Müslümanlardan bir mücahid de, savaş meydanından şöyle selendi : «Bugünler, haram olan zilhicce günleri gibidirler. Kurbanlarınız çoğaldı, ve onlar *Svât* üzerinde bineklerinizdir. Allah'a hamd olsun ki bozularak kaçtılar». Hudutlarda, Sultan Gazi Abdülhamid Han ibn Sultan Abdülmecid ibn Sultan Mahmud'un, yevmiyeleri 600.000 Osmanlı cüneyhi olan 600.000 muharibi vardı. Bundan dolayı, Yüce Din'i himâye eden; kuvvetli, zayıf herkesi tecavüzden koruyan ve Din'in değişmemesi için elinden geleni yapan Sultanımız tebrike şayandır. Gerçekten bu Osmanlı silsilesi ve Harzet-i aliyye-i sultaniyye, yeryüzünün her tarafında vakariyle temayüz etmiştir. Lütûf denizinden, kendisine *Meleü'l-a'la*'da Hilâfet kudreti bağlanan bu Sultan'ı bize ihsan eden Allah'a hamd olsun. Cihadlarının yapıldığı yerlerde, yorulmadan inâyeti yazılan bu Sultan'a itaat etmekte

22 Kur'an, Haşr, 2. Bu ayet-i kerime, Medine'deki Yahudilerden Benu Nâdir kabilesinin Hz. Peygamber'e suikast düzenlemeleri üzerine nâzil olmuştur. Yahudiler, daha önce Hz. Peygamber'le yaptıkları antlaşmayı bu şekilde bozunca, Hz. Peygamber de askerlerini yanına alarak bu ihanetlerinin cezasını vermek istedi. Hz. Peygamber'in geldiğini gören Yahudiler kalelerine sığındılar. Fakat kaleleri onları kurtarmaya kâfi gelmedi (Bak. İbn Hişâm, *es-Siretü'n-Nebeviyye*, Mısır, 1955, IV, 190). Elimizdeki risalenin yazarı da Rusların ihanetini Yahudilerin ihanetine benzetiyor.

23 Kur'an, es-Saf, 13.

24 Kur'an, Yunus, 45.

25 Kur'an, Muhammed, 8.

bizi muvaffak kılan Allah'a şükürler olsun. Elinde tuttuğu ülkelerin sınır boylarının yüzünü İslâm'la güldürdü. Abdülhamid, sarsılmaz azmi ve sayısız askeriyle kâfirlerin ülkelerine hâkim olmuş, bu ülkelerin boğaz ve geçitlerini mücahitlerin emrine sunmuştur. «Peygamberler yardım istediler ve her inatçı zorba hüsrâna uğradı»²⁶. Bu mücahitler, onların yüzbinlerce olan gücünü sarsarak, düşmanlarının burunlarını kırdılar; savaşçıların ordusunu dağıtarak, kollarını kestiler. Ve onlara, «Cennet'in kılıçların gölgesinde»²⁷ olduğunu öğretiler. Onlar hakkında umumî ve hususî olarak cihâd delilleri ve nasslar geldi. «Doğrusu Allah, kendi uğrunda, kenetlenmiş bir duvar gibi, sıra halinde savaşanları sever»²⁸. Bu mücahitler, ticaretlerinde kazançlı, savaşlarında da öğüt vericidirler. «And olsun ki, Tevrat'tan sonra Zebur'da da yeryüzüne ancak iyi kullarının mirasçı olduğunu yazmıştık»²⁹. O mücahidler, İslâm Hilâfeti'nin peyklerinden bir nokta, imânî Hilâfet ağacının birer meyvesidirler. Öyle ki, ilmin tamamı, alimlerin bildiği gibi bir noktadır. Onlardan «elif»(ا), birliktir ki, bunu allameler anlamışlardır; «ba»(ب), öyle bir andır ki alimler onu işaretlemişlerdir; «cim»(ج), kavuşanların düşündüğü cennettir ve «dâl»(د), sâdıkların takdis ettikleri ulu bir ağaçtır.

Eski tarihlerde, Asîr Livası'nın büyük bir devlet tarafından alınacağı ve Allah'ın onlara bu kuvvetli devleti takdir ettiği bilinmiyordu; tâki, onları sömürgeci devletlerden koruyan bir hâmi ve kötü fiillerden çekindiren bir idareci ki hâlâ onlara irşâd yolunun ve birlik olmanın faydalarını haber veren Devlet, yani bizim Osmanlı Devletimiz onların bütün sevdiklerinden daha sevgili, arzu edilenleri en çok arzu edileni oldu. Yemen San'a'sı ve diğer ülkeler, eski devir kıralları ve oraya hâkim olan sultanlarla medenileştiler. Bin Himyer kıralı oraya sahip oldular. Tâki, Nişvân (نِشْوَان) el-Himyeri'nin dediği gibi, «hiç bir korku ve ürkme görmeden bin kiral burada yaşadı». Hatta dendi ki : Herhangibir melik, isterse bütün yer-

26 Kur'an, İbrahim, 15.

27 Hadis-i şerif. Bak. Buhârî, cihâd-22, 112, 156; Müslim, Cihâd-2, imâre-146; Ebu Dâvud, Cihâd-89; Tirmizi, Feđâilü'l-cihâd-23; Ahmed b. Hanbel, Müsned, IV, 354, 396.

28 Kur'an, es-Saf, 4.

29 Kur'an, Enbiyâ, 105.

yüzüne sâhip olursa olsun, San'a'ya sâhip değilse, ona «Halife» demek doğru olmaz. Ve Yemen San'a'sından önce bir taş diğerinin üzerine konmamıştır. Oraya otuz bin peygamber girmiş ve Cibril (a.s.) da oraya ayak basmıştır. Ondan sonra da, bizim İslâm Devletimiz, Sinân Paşa³⁰, Hasan Paşa, Özdemir Paşa³¹, Mustafa Lala Paşa³² ve Süleymân Paşa³³ vasıtasıyla el-Mutahhar b. Şerefüddin zamanında oraya sahip oldu. Bundan dolayı, Emîrî'l-mü'minin ve Halifetü Seyyidi'l-Mürselin'i tebrik eder, Yemen vilâyetini de yabancı devletlere karşı uyarırız. Yemen vilâyetinden ve Asîr bölgesinden, kim bu risâlemi görürse, itaat edilmesi gerekenlere itaat etmekte acele etsin! Şurası muhakkaktır ki, ben vatanımdan (Yemen'den) esir olarak çıktım ve oraya büyümüş olarak döndüm. Emîrî'l-mü'minin olan müsülmanların Sultaniyle yüzyüze geldim; ve onun bereketinden, Kur'an-ı Kerim'i tefsir ettim ve Kur'an'ın nassına ve ademoğlunun Efendisi'nin hadis-i şerifine uygun olarak ehl-i imân ve ehl-i islâm için nasihatlar te'lif ettim ve basım işini de, alim ve ariflerin, yenilerin ve eskilerin efendisi, saltanat ve imâretin tâci, müşirlik ve vezirliğin övüncü, Devletlu Ahmed Cevdet Paşa'ya -Allah onu dilediği bütün hayırlara kavuştursun- havale ettim. Tevfik Allah'tandır. Tarih : 25 cemazi'el-âhîr 1307.

30 Bak. *İslâm Ansiklopedisi*, Sinân Paşa mad.

31 Bak. Kutbüddin Mekki, *el-berkî'l-Yemânî fi fethi'l-Osmânî*, er-Riyad, 1967, s. 98; Hayrullah Efendi, *Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye Tarihi*, İstanbul, 1292, XIII, 11-12; Ahmed Raşid, *Tarih-i Yemen ve San'a*, İstanbul, 1291, I, 89; Rüşdi, *Yemen Hatırası*, Dersaadet, 1325, s. 28.

32 Daha ziyade Lâlâ Mustafa Paşa diye bilinir.

33 Bak. *İslâm Ansiklopedisi*, Süleyman Paşa (Hâdim) mad.

لا يعرفون الفر عند القتل
كل يقول نبي اللقا من مثلي
ويطلعوا شوامخ الجباز
حتى يردوا الكفر بالقتال
ويحربون والثلوج عالية
مثل الجبال والنفوس غالية
والارض بالدما تسيل سيل
والحرب ما هي بكرة وليلا
كأنه الرعود والبوارق
لوامع النار بها شوارق
كأن بالجبال غيم واقع
وذاكر من حرب عليها نافع
والقسطل الجون بها مكيد
والسلم الحر بها مستبل
هذا شهيد ثم هذا أسرا
وأخيرا من الإعداء كبرا
والخيل تجرى ما لها أنة
كذا الرماح ما لها أنة

هم الرجال والحروب ناعمة يوم اللزام والسهام واقعة وفي شهر شوآل سنة ١٢٩٤
ثلاث وتسعين وميتين والن هجم من جنود سلطان الاسلام نحو سبعين ألفا على قلاع ع
ضيقه وحصون حصينه ونبيها من الكفار الخارجين عن دين الملك القهار قريب خمس مئ
ألف والحال ان عساكر الاسلام في ميدان الاتمام مقدمين على موارد الحمام وان العساكر
الكفرة متحصنون بالحصون التي جعلوها معقلا من دون الله .

Metnin Arapçası:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

فهذه اربعون حديثا خرجت من بين شفقتي من لا ينطق عن الهوى إن هو إلا
وحى يوحى عطف شديد القوى فيجب على الراعى والرعية من الأمة المحمدية ان ينظروا
ماذا معهم من ذلك ومن الناجي ومن الهالك فلا بد من طريق رضوان وطريق مالك
فان لا بد ان كلا مستول ومن الدائبي إلى الآخرة منقول وقال بعض أولياء الله :
لو كان لى دعوة مستجابة لجعلتها لولى أمرى فكيف لا ندعو لسلطان الاسلام والمسلمين
المفتخر بحمايه الدين العتيد الحقيق يستميه امير المؤمنين خادم الحرمين الشريفين
والمقامين العتيد قاصم القياصره وكاسر الاكابره مالك الامه العظما والسلطان اناهر
وارث الخلافة الكبرى كاهرا عن كاهر فاتح بلاد المشارق والمغرب بتصره الله العزيز
وجنده الغالب :

سلطان المشرقين و خاقان الخاقين السلطان بن السلطان بن السلطان الغازى
الغازى عبد الحميد امين السلطان الغازى عبد المجيد خان ابن السلطان الغازى
محمود خان لاتزال سلطنته سلسله إلى إنتها سلسله الزمان وأرواح اسلافه العظام
متنزهة في روضة الرضوان آمين آمين لارضى بواحدة حتى اضيف اليها ألف آمينا فلم
يزل في شن الفارات وتجهيز العساكر بأقوى الآلات لحمايه الاسلام والمسلمين واخعاد
نار بين الكافرين حتى يدف منهم الجموع ونرق بينهم كجموع وافتتح
معالكهم العظيمة ونثر مانيهم الفخيمه بجنود تكرر ولا تفر وعلى ظهور
الاعداء تكرر وفي تعلمهم الحروب المعهه كأنهم النار المدمية وفي العموم والخصوص
كأنهم بنهان مرصوص فلقد حظرت حروب البلقان ومقاومة الشجعان في تلك البلدان
كما وقع مع الوزير عثمان في بلوكة بلالات التي امر بها السلطان وقومه الات النيران
حتى وقعت مشاهدته كشفا هد صفين وبدر و نجران وفي بلوكة كما وقع بالقرص وأردهان
وأرضروم وتلف الاقطار مع الوزير مختار ولقد شاهدت بنفسى العساكر الاسلاميه والجنود
الشاهانه في مواضع الاتمام بحال القوة والإقدام برك الصقوب بالاقدام وفي تلك الأيام
قلت في ارجوزة الوقوعات هذه الابيات :

* وظنوا أنهم ما نعتهم حصونهم من الله
فأتاهم الله من حيث لم يحتسبوا وقد في قلوبهم الرعب» (حشر / ٤)
كما قال الله وناد اليان حال العزاد الغريب:
* نصر من الله وفتح قريب « .

فكار الكفار كما قال العزيز الجبار :

* كان لم يلبثوا الا ساعة من النهار» (يونس ٤٥)

وقال المسلمون من الكافرين آمالهم واغتموا مساكنهم واموالهم والذين كفروا
تعتسا لهم وأضل اعمالهم» و صاروا في تلك الحصون المشيدة كأنهم خشب مسندة .
وما ر شوال كانه ذو الحجة وعجت اصوات الكفار أفتح عجة ونادى منادى الاسلام
في موضع الحرب والاحتمام هذه الأيام كأنها أيام ذى الحجة الحرام فعدوا ضحاياكم
فانها على الصراط مطاياكم فحمد الله عز وجل ولوا مدبرين وسارعوا منهزمين وكان
الموجود في الحدود من عساكر السلطان الغازي عبد الحميد خان ابن السلطان
عبد العجيد ابن السلطان محمود ستمايه ألف مقاتل يوميتهم ستمايه الب جنية عثمانى
فبحق لسلطاننا الشهاني في بلوغ الاماني بحمايته عن الدين الحنيف وواقته الواسع
والشريف عن انتهاك حرمايتهم وتغيير دياناتهم فقد اختصر هذه السلسلة العثمانية
والحظرة العلية السلطانية بالتمكين في الارض بالطول والعرض فالحمد لله الذي امرنا
من بحر لطفه بهذا السلطان الذي عدت له القدرة الخلافة في الملا الاعر والشكر له
جل وعلا ان وقتنا لطاعة هذا الطك الذي لا يترحم مواطن جهاداته تكب في سجلات
العناية كل حين وتعلمك الاقطار حتى أضحك بالاسلام شعورها وتوطن مداين
الكفار حتى ذلك بمواغي المجاهددين مثايقها ووعورها بعزم يلي له الحديد وجيش
د حصا لهم عديد * واستفتحوا وخاب كل جبار عنيد « يقصدون من باقمهم بالعبية
الطوف من اعداهم الانوف ويهزمون من محاربههم الصفوف ويقطعون السواعد الكفوف
* توقتهم أن الحنة تحت ظلال السيوف» ورد عليهم من أدلة الجهاد عموم وخصوص
نور النصوص * ان الله يحب الذين يقاتلون في سبيله صفا كأنهم بنيان موصوصه»
نهم في تجارتهم رابحون ونى مغاز بهم ناصحون * ولقد كتبنا في الزبور من بعد

الذكر ان الارض يوشها عبادى الصالحون « نهم نقطة بيكار الخلافة الاسلاميه وثمره
شجرة الخلافة الايمانيه حيث ان العلم جميعه نقطه عرفها العارفون والالب وحده
فيمها الراسخون والبارمده نقطها العالمون والجيم حظيره تاطها الواصلون
والدال دوحه قدسها الصا دقون ولما كان لوانغير لم يعرف له في التواريسخ
القدية ان تملكته دولة عظيمه قيس الله لهم هذه الدوله الفخيمه حاميهم من الدول
الوخيمه وراعيهم من اذفعال الذميه علم تزل تخبرهم بشريق الارشاد ونوايد
الاتحاد حتى صارت دولتنا العثمانية أحب اليهم من كل محبوب وأرغب عندهم من كل
مرغوب وان صنعا اليمن وغيرها من بثلك الاقطار سكن قد تمدت بالطون الأقدمين
وبالسلاطين التمكنين وملكها من طونك جيمو الب طك كما قال نشو ان الحميري ألت
ملك اصبحوا ها هنا لاسطوره سخشا ولا ترهب حتى قيل اى ملك ملك الارض من كلها ولم
يطك صنعا لا يصح يطلق عليه اسم الخليفه ولم يئن حجر فوق حجر قبل صنعا اليمن
وقد دخلها ثلاثون الف نبي واختطها جبريل عليه السلام ثم تولتها دولتنا الاسلاميه
في زمن سنان باشا وحسن باشا وازد مر باشا ومصطفى لالا باشا وسليمان باشا نسي
زمن العظيرين شرب الدين فنهتى أمير المؤمنين وخليفه سيد المرسلين براحه الضعيف
والمسكين وانقاد ولاية اليمن من دولة الاجنبيين نعم رأ رسالتى هذه من اهل الوديه
اليمانية والقطعه العسريه تلياد بالسمع والشاه لمن وجبت له الاطاعه فقد خرجت
من بلدى أسيرا ورجعت اليها معظما شهيرا وشافهت سلطان الاسلام والمسلمين
الحقيق يتسميه أمير المؤمنين ومن براته نمرت القرآن وألت النصايح لاهل الاسلام
والايمان حسبما اتى به نص القرآن وحديث سيد ولد عدنان وقد أحلت طبعها السى
ناظر المعارف سيد كل عالم وعارف وتالد وطارت تاج السلطنة والاماره نخر المشيريه
والوزاره وتلوهولتو أحمد جودت باشا بلغه الله من الخيرات ماشاء وبالله التوفيق .

١٣٠٧
تاريخ ٢٥ جماد اخ ١٣٠٧

Risâlenin yazarı, aşağıdaki kısa girişten sonra bu konuda topladığı kırk hadisi sıralıyor³⁴.

Kırk hadisin girişi :

Allah'tan muvaffakiyet ve en doğru yola hidayetini diliyerek, O'na hamd ve şükrederim. Salât ve selâm O'nun nehiyelerinden kaçan ve emirlerine uyan Hz. Muhammed(s.a.v.)'e, onun âline ve ashabına, yardımcılarına ve ehl-i beytine olsun.

İslâm Sultanı'na avâm ve havâsın itaat etmeleri için gerekli surette irşâd yapılmadığını ve ülemânın bu işi yapmaktan çekindiklerini görmem üzerine, yirmisi İslâm Sultanı'na itaat ve yirmisi cihâdın faziletlerine dair olan; sıkı râvilerden rivayet edilmiş, senetleri kuvvetli kırk sahih hadisi toplamaya başladım.

Müellifi, el-Hakîr Ahmed el-Hıfzî b. Abdî'l-Hâlik, Yemen diyârının sâbık müftisi ve Sünnet-i Nebeviyyenin kölesi. Allah ondan kabul etsin.

Girişin arapçası :

أقول وبالله التوفيق والهداية إلى أقوم شريك بعد حمده وشكره والسلام
والسلام على سيدنا محمد القائم بنبيه وأمره على الله عليه وعلى آله وصحبه والنصاره
وصبهه أي لما رأيت النار عرضوا عما يناسب العقاب من ارشاد الخاص والعام لقطاع سلطان
اد سلام سارعت في جمع أربعين حديثاً نبويات صحيفات من روايات عن الرجال الثقات
عشرون في طاعة سلطان الاسلام وعشرون في فضائل الجهاد مولفها الحقير احمد الحفظان
بن عبد الخالق منسب سابقاً للديار اليمنية، خادم السنن النبوية، تقبل الله منه .

34 Zikredilen hadis-i şeriflerin tahrirlerini yapıp, dipnotlarında gösterdiği-
mizden, hadislerin Arapça asıllarını ekteki vesikada arz etmekle yetindik.

Hadislerin Türkçe mealleri :

1. *Hadis* : Ebû Hureyre (r.a.)'dan, Hz. Peygamber (s.a.v.) : «Her kim bana itâat ederse o Allah'a itâat etmiştir. Her kim de bana isyan ederse, Allah'a isyan etmiştir. Her kim emîre itâat ederse, o bana itaat etmiştir. Her kim emîre isyan ederse, bana isyan etmiştir»³⁵.

2. *Hadis* : ... Yahyâ ibn Husayn, ninesi Ummu'l-Husayn (r.a.)'dan : Yahyâ dedi ki : Ben ninemden işittim şöyle diyordu : Ben vedâ haccında Resûlullah (s.a.v.) ile beraber hacc ettim. Resûlullah bir çok sözler söyledi. Sonra ben ondan işittim ki, şöyle buyuruyordu : «Eğer sizin üzerinize, sizleri Allah'ın Kitabı'na göre sevk ve idare edecek olan kesik yahut siyah bir köle bile vali tayin edilirse, sizler onu dinleyiniz ve itaat ediniz»³⁶.

3. *Hadis* : Enes ibn Malik (r.a.)'dan rivayete göre Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur : «Ey ashâbım! Valilerinizin, komutanlarınızın emirlerini dinleyiniz ve onlara itaat ediniz; üzerinize tayin olunan vali, başı siyah üzüm gibi sağı Habeşî bir köle bile olsa»³⁷.

4. *Hadis* : İbn Ömer (r.a.)'dan : Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur : «Müslüman olan kişiye, hoşlandığı ve hoşlanmadığı husûslarda âmirlerini dinlemek ve itaat etmek vâcibdir. *Ma'siyet* ile emredilmesi müstesnâdır. *Ma'siyet ile emrolunursa onları dinlemek ve itaat etmek yoktur*»³⁸.

5. *Hadis* : 'Ubâdetu'bnü Sâmit (r.a.) şöyle demiştir : Biz Resûlullah'a zorlukta, kolaylıkta, neş'ede, kederde ve başkalarının bizim üzerimize tercih edilmesi hallerinde dinlemek, itaat etmek, emâret

35 Buhârî, Cihâd-109; Müslim, İmâre-32, 33; Nesâî, Bi'at-27; İbn Mâce, cihâd-39.

36 Müslim, İmâre-37; Tirmizî, Cihâd-28; İbn Mâce, Cihâd-39.

37 Buhârî, Ezân-56, ahkâm-4; İbn Mâce, cihâd-39.

38 Buhârî, cihâd-108; Müslim, İmâre-34, 38; Ebû Davud, cihâd-87; İbn Mâce, cihâd-40.

sahibi olan kimselerde emirlik hususunda çekişmemek, her nerede bulunursak bulunalım, muhakkak hakkı söylemek, Allah yolunda hiçbir kimsenin levh ve kötölemesinden korkmamak üzere biat edip söz verdik»³⁹.

6. *Hadis* : İbn Ömer (r.a.) dedi : «Biz, Resûlullah (s.a.v.)'e, onu dinlemek ve itaat üzere biat ettiğimizde, o bize, «elinizden geldiği kadar» diyordu»⁴⁰.

7. *Hadis* : Ebû Hureyre (r.a.) rivayet ederek dedi ki : Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu : «Her kim Devlet başkanından, hoşlanmayacağı kötü bir şey görürse sabretsin. Çünkü her kim İslâm toplumundan bir karış ayrılır da ölürse, muhakkak onun ölümü bir cahiliyet ölümüdür»⁴¹.

8. *Hadis* : Ebû Hureyre (r.a.) rivayet ederek dedi ki : Resûlullah (s.a.v.)'in, «Kim itaatı bırakıp, böylece cemaattan ayrıldıktan sonra ölürse, cahiliyye ölümü ile ölmüştür» dediğini duydum»⁴².

9. *Hadis* : 'Avf ibn Mâlik (r.a.)'dan, Resûlullah şöyle buyurdu : «İmamlarınızın (yani Devlet başkanlarınızın) hayırlıları, sizin kendilerini, onların da sizleri sevmekte bulduklarınız ve onların sizlere dua etmekte, sizlerin de kendilerine dua etmekte olduklarıdır. Devlet başkanlarınızın şerlileri ise, sizin kendilerine buğz etmekte, onların da sizlere buğz etmekte buldukları, ve sizin onlara, onların da size sövüp lanet etmekte bulduklarınızdır».

Yâ Resûlullah! Onlara karşı kılıçla muhârebeye kalkışmayalım mı? denildi. Resûlullah : «Sizin içinizde namazı kıldırdıkları müddetçe hayır. Valilerinizden hoşlanmadığınız bir şey gördüğünüz zaman, onun yaptığını sevmeyiniz. Fakat itaattan da el çekmeyiniz» buyurdu»⁴³.

39 Buhârî, ahkâm-43, fiten-2; Müslim, imâre-41, 42; Nesâî, bi'at-1, 5, 8; İbn Mâce, cihâd-41; Muvatta, bi'at-1.

40 Buhârî, ahkâm-43, imâre-90; Nesâî, bi'at-24; İbn Mâce, cihâd-41; Muvatta, bi'at-1; Ahmed b. Hanbel, Müsned, 2.

41 Buhârî, ahkâm-4, fiten-2; Müslim, imâre-55, 56; Dârimî, Siyer-75; Müsned, I, 275.

42 Nesâî, tahrîm-28.

43 Müslim, imâre-65, 66; Tirmizî, tefsir-4, 49.

10. *Hadis* : Hz. Ebû Bekir (r.a.) şöyle dedi. Resûlullah şöyle buyurdu : «Sultan, Allah'ın, yeryüzünde fakirleri koruyan gölgesidir ki, onunla mazlûma yardım edilir. Kim Allah için dünyada çalışan Sultan'a ikramda bulunursa, Allah da Kıyamet gününde ona ikramda bulunur»⁴⁴.

11. *Hadis* : Hz. Aişe (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu : «Sultan, velisi olmayanın velisidir. Şayet adil olursa ona ecir vardır; raiyyenin de kendisine müteşekkik olması lâzımdır. Fakat zulüm ederse ona günah olup, raiyyenin de sabretmesi lâzımdır»⁴⁵.

12. *Hadis* : Resûlullah (s.a.v.)'e şöyle soruldu : «Ya Resûlallah, öyle âmirlerimiz var ki, kendi haklarını bizden isterler ve bizim hakkımızı da reddederler. Bu konuda ne emredersiniz? Resûlullah (s.a.v.) dedi : «Onları dinleyiniz ve itaat ediniz. Onlar, yapmakla mükellef oldukları şeyden, siz de yapmakla mükellef olduğunuz şeyden mes'ulsünüz»⁴⁶.

13. *Hadis* : Abdullah ibn Ömer (r.a.) Resûlullah (s.a.v.)'den şöyle duyduğunu söyledi : «Her kim devlet otoritesine itaattan bir el kadar ayrılırsa, Kıyamet gününde Allah'a, fiili hususunda lehine hiç bir hücceti olmayarak kavuşacaktır. Her kim de boynunda, devlete bir bağlılık biati olmayarak ölürse, cahiliyet ölümü ile ölür»⁴⁷.

14. *Hadis* : Hâris el-Eş'arî (r.a.)'dan, dedi ki; Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu : «Size beş şeyi emrediyorum : cemaat olmak (birlik olmak), emir dinlemek, itaat etmek ve Allah yolunda cihâd etmek. Ve her kim ki bir karış kadar cemaattan ayrılırsa bilsin ki o, boynundan İslâm bağını çıkarıp atmıştır; meğer ki, kendini düzeltsin»⁴⁸.

15. *Hadis* : Ziyâd el-'Adevî'den; o şöyle dedi : İbn 'Amir minberde, -üzerinde ince bir elbise olduğu halde- hutbe okurken, ben Ebû

44 el-'Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ', Beyrut, 1351, Hadis no: 1487.

45 Ebû Davud, nikâh-11; Tirmizî, nikâh-15; İbn Mâce, nikâh-15; Dârimî, nikâh-11; Müsned, I, 25.

46 Buhârî, zekât-4, ezân-54, 56. ahkâm-4; Müslim, imâre-36, 49, 50; Tirmizî, fiten-30; İbn Mâce, cihâd-39.

47 Müslim, imâre-58; Müsned, III, 446.

48 Ebû Davud, Sünne-27; Tirmizî, edeb-78; Müsned, III, 332.

Bekrete ile beraber minberin altında oturuyordum. Ebû Bilâl dedi ki : «Emîrimize baksanıza fâsıkların elbisesini giymiş». Ebû Bekrete de şöyle dedi : Ben Resulullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu duydum : «Kim Allah'ın sultanını dünyada küçük düşürürse, Allah da onu küçük düşürür»⁴⁹.

16. *Hadis* : Hz. Aişe (r.a.)'dan, Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurdu : «Allah bir emîr'e hayır vermek isterse, ona sadık bir vezir verir; unuttuğunda hatırlatır, hatırlarsa ona yardım eder. Fakat Allah o emîre hayır istemezse, ona kötü bir vezir verir; unutursa hatırlatmaz, hatırlarsa, ona yardım etmez»⁵⁰.

17. *Hadis* : Ebû Said el-Hudrî (r.a.)'dan, Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurdu : «Şayet bir emîr, reayasını şüpheye düşürecek olursa, onları ifsâd etmiş olur»⁵¹.

18. *Hadis* : Ebû Umâme (r.a.)'dan, Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurdu : «Allah hiç bir peygamber veya halife göndermemiştir ki onun iki maiyeti olmasın; birisi ona iyiliği emreder ve nasibini alır, diğeri de ona kötülüğü emreder ve nasibini alır. Masum olan da, Allah'ın esirgediğidir»⁵².

19. *Hadis* : Ebû Zer (r.a.)'dan, Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurdu : «Sizler ve benden sonra gelecek olan imâmlar bu fey'e nasıl da sahip olmak isterler?» Bunun üzerine ben dedim ki : «Seni hakk üzere gönderene yemin ederim ki, kılıcımı boynuma vurur sana yetiştirim». Resulullah (s.a.v.) buyurdu : «Sana daha güzel bir yol göstereyim mi, bana yetişinceye kadar sabret»⁵³.

20. *Hadis* : Ebû Derdâ (r.a.)'dan, Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurdu : «Allahu Ta'âlâ buyurdu ki : Ben, Benden başka ilâh olmayan Allah'ım. Meliklerin Sâhibi'yim. Meliklerin kalpleri Benim elimdedir. Şayet Benim kullarım Bana itaat ederlerse, onların meliklerinin kalplerini merhamet ve şefkate çeviririm; şayet Bana isyan ederlerse,

meliklerinin kalplerini sertleştirir gaddar yaparım. Bunun sonu da azabdır. O halde, idarecilerinize beddua etmekle vakit geçirmeyip, Bana zikir ve yakarıyla dua edin ki, idarecilerinizin üzerinizdeki bas-kısını izâle edeyim»⁵⁴.

21. *Hadis* : İbn Azîb (r.a.)'dan, dedi ki : «Yüzü zırhla kapalı bir adam gelip Resulullah (s.a.v.)'e şöyle dedi : «Yâ Resulullah, savaşıyım mı, müslüman mı olayım?». Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurdu : «Önce müslüman ol, sonra savaş!». O da müslüman oldu, savaşa katıldı ve şehid oldu. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurdu : «Çok az iş yaptı, fakat çok mükâfat kazandı»⁵⁵.

22. *Hadis* : Ebû Hureyre (r.a.)'dan, Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurdu : «Ey insanlar! Düşmanla karşılaşmayı temenni etmeyiniz, Allah'tan afiyet isteyiniz. Fakat düşmanla karşılaşınca da, savaşa karşı sabrediniz»⁵⁶.

23. *Hadis* : Abdullah b. 'Amr ibni'l-'As(r.a.)'dan, Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurdu : «Allah yolunda ölüm, dinden başka, her şeyin keffareti olur»⁵⁷.

24. *Hadis* : Ebû Hureyre (r.a.)'dan, Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurdu : «Bir kâfir ile onun katili ebedî olarak ateşte birleşmezler»⁵⁸.

25. *Hadis* : Ebû Mes'ûd el-Ensârî (r.a.) dedi ki : Bir adam Resulullah (s.a.v.)'in yanına, yularlanmış bir dişi deve getirdi ve şöyle dedi : «Bu, Allah yolunda sadakadır». Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) : «Bu bir deveye mukabil, sana Kıyamet gününde yedi yüz yularlı deve vardır» buyurdu⁵⁹.

26. *Hadis* : Zeyd b. Halid el-Cehmî (r.a.)'dan, Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurdu : «Kim bir gaziye techiz ederse, o cihâda gitmiş gi-

54 Hülyetü'l-Evliyâ'da, Ebû Derdâ hadisi olarak geçer.

55 Buhârî, cihâd-13; Müsned, IV, 291-293.

56 Buhârî, cihâd-112, 152; Müslim, cihâd-19, 20; Ebû Davud, cihâd-89; Darîmî, siyer-6.

57 Tirmizî, fedâilü'l-cihâd-13.

58 Müslim, imâre-130, 131; Ebû Davud, cihâd-10; Nesâî, cihâd-8; Müsned, II, 223, 340, 342.

59 Müslim, imâre-132; Nesâî, cihâd-46; Darîmî, cihâd-12; Müsned, IV, 121; V, 274.

49 Tirmizî, fiten-47.

50 Ebû Davud, imâre-4.

51 Ebû Davud, edeb-37.

52 Buhârî, ahkâm-42, 55, kader-8; Nesâî, bi'at-33; Müsned, III, 39.

53 Buhârî, ilim-6, ezân-95, 122, i'tisâm-21, cihâd-12; Müslim, imân-10, imâre-15, li'ân-4; Ebû Davud, Sünne-29.

bi olur; ve kim gazinin geride bıraktığı çoluk çocuğuna bakarsa o da cihâda gitmiş gibi olur»⁶⁰.

27. *Hadis* : Süleyman ibn Büreyde (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu : «Mücâhidlerin kadınlarına hürmet etmek vazifesi, geride kalanlar üzerine, analarına yapacakları hürmet vazifesi gibidir. Geride kalanlardan herhangi bir kimse mücâhidlerden birine âilesi hususunda işlerini görmek ve yardım etmek üzere ona halef olur da mücâhidin âilesi hususunda mücâhide hâinlik yaparsa, o hâin Kıyamet gününde muhakkak tevkif olunacak da hıyanet ettiği mücâhid onun amelinden istediğini alacaktır. Öyleyse ey beni dinleyenler! o mücâhidin, hâinin hasenelerini almaktaki râğbeti ve o makamda bunlardan ne kadar çoğaltacağı yani kendine mümkün olursa hasenelerden hiçbir şey bırakmayacağı hususunda ne zannediyorsunuz?»⁶¹.

28. *Hadis* : Berâ(r.a.) dedi ki : Resûlullah (s.a.v.)'e, Ensâr'dan bir kabile olan Nebit oğullarından bir kimse geldi ve «Ben şehâdet ediyorum ki Allah'dan başka hak ilâh yoktur ve sen muhakkak onun kulu ve elçisisin» dedi. Sonra ileri atılarak, şehid oluncaya kadar Allah yolunda savaştı. Resûlullah (s.a.v.) onun için şöyle buyurdu : «Şu zat az amel yaptı fakat çok ecre nâil oldu»⁶².

29. *Hadis* : 'Ubeydullah b. Ka'bs babasından şunu rivayet etti. O dedi ki : Ben Resûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu duydum : «Cennetin kapıları, kılıçların gölgesi altındadır»⁶³.

30. *Hadis* : Enes b. Mâlik (r.a.) şöyle dedi : Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu : «Samimi olarak şehid olmak isteyene, şehid olmasa bile şehidlik verilir»⁶⁴.

31. *Hadis* : Enes b. Mâlik (r.a.) şöyle dedi : Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu : «Her kim, samimi olarak Allah'dan şehid olmak is-

60 Buhârî, cihâd-38; Müslim, cihâd-135; Ebû Davud, cihâd-20; Tirmizî, fedâilü'l-cihâd-6; Nesâî, cihâd-44; Dârimî, cihâd-26; Müsned, I, 20, 53.

61 Müslim, imâre-139; Ebû Davud, cihâd-11; Nesâî, cihâd-47, 48; Müsned, V, 352.

62 Buhârî, cihâd-13; Müslim, imâre-144.

63 Buhârî, cihâd-22, 112, 152; Müslim, cihâd-2, imâre-146; Ebû Davud, cihâd-89; Tirmizî, fedâilü'l-cihâd-23; Müsned, IV, 354.

64 Müslim, imâre-156, 157; Nesâî, cihâd-36; İbn Mâce, cihâd-15; Dârimî, cihâd-15; Müsned, V, 244.

terse, döşeği üzerinde ölse bile, Allah o şahsı şehitler mertebesine ulaştırır»⁶⁵.

32. *Hadis* : Selmân (r.a.) şöyle dedi : Ben, Resûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu işittim : «Bir gün ve bir gece nöbet beklemek, bir ay oruç tutup (nafile) namaz kılmaktan daha hayırlıdır. Ve bu kişi nöbette iken ölürse, ameli ona sayılır, rızık üzerine gönderilir ve hilâkardan emin olur»⁶⁶.

33. *Hadis* : 'Ukbet'ibnu 'Amir (r.a.) şöyle dedi : Ben Resûlullah (s.a.v.)'in minber üzerinde şöyle buyurduğunu duydum : «Siz de düşmanlara karşı gücünüzün yettiği kadar kuvvet ve cihâd için bağlanıp beslenen atlar hazırlayın ki, bununla Allah'ın ve sizin düşmanınızı korkutasınız» ayetini (Enfâl, 60) okudu ve «gözünüzü açın, kuvvet ancak (silâh) atmaktır, kuvvet ancak (silâh) atmaktır, kuvvet ancak (silâh) atmaktır» dedi⁶⁷.

34. *Hadis* : Câbir ibn Semure (r.a.)'dan, Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu : «Bu dîn, daima ayakta duracak, Kıyamet kopunca ya kadar mü'minlerden bir taife onun yolunda savaşmaktan asla vazgeçmeyecektir»⁶⁸.

35. *Hadis* : 'Ukbet'ibnu 'Amir (r.a.) dedi ki : Ben Resûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu duydum : «İstikbalde size bir çok memleketler fetholunacak ve Allah sizlere kifâyet edecektir (yani düşmanlarınıza karşı sizleri koruyacaktır). Bunlar olunca da, sakın sizden hiçbiriniz silâhlarını kullanmaktan aciz kalmasın»⁶⁹.

36. *Hadis* : Ebû Hureyre (r.a.) şöyle dedi. Resûlullah (s.a.v.) buyurdu ki : «Allah yolunda savaşmadan ve Allah yolunda savaşmayı arzulayıp bunu konuşmadan ölen kimse, münâfıkların bir gurubundanmış gibi ölmüş olur»⁷⁰.

65 Müslim, imâre-157; Nesâî, cihâd-36.

66 Müslim, imâre-163; Tirmizî, cihâd-39; İbn Mâce, cihâd-7; Müsned, V, 440.

67 Müslim, imâre-167; Ebû Davud, cihâd-14, 23; İbn Mâce, cihâd-19.

68 Buhârî, nafakât-3; Müslim, imâre-172; Ebû Davud, Sünne-16; Müsned, II, 413, 467.

69 Müslim, imâre-168; Müsned, IV, 157.

70 Müslim, imâre-158; Ebû Davud, cihâd-17; Nesâî, cihâd-2; Dârimî, cihâd-25; Müsned, II, 374.

